

פרשת שלח תש"ע
בעניין המקושש עצים

רש"י

(לב) ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת: (לג) ויקריבו אותו המצאים אתו מקושש ואל אהרן ואל כל העדה: (לד) ויניחו אותו במשקם כי לא פרש מה יעשה לו: ס (לה) ויאמר יקוק אל משה מות יומת האיש כגום אתו באבנים כל העדה מחוץ למחנה: (לו) ויצאו אתו כל העדה אל מחוץ למחנה וירגמו אותו באבנים וימת כאשר צוה יקוק את משה:

במדבר פרק טו

(לב) ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת: (לג) ויקריבו אותו המצאים אתו מקושש אל משה ואל אהרן ואל כל העדה: (לד) ויניחו אותו במשקם כי לא פרש מה יעשה לו: ס (לה) ויאמר יקוק אל משה מות יומת האיש כגום אתו באבנים כל העדה מחוץ למחנה: (לו) ויצאו אתו כל העדה אל מחוץ למחנה וירגמו אותו באבנים וימת כאשר צוה יקוק את משה:

תוספות

אפילו קטנה שבהן לא נשאת פחות מארבעים שנה - נראה לרשב"א דסבר לה כמ"ד (שבת דף צו:) צלפחד היינו מקושש ומעשה המקושש היה בתחלת ארבעים מיד אחר מעשה מרגלים דאמר במדרש דלשם שמים נתכוין שהיו אומרים ישראל כיון שנגזר עליהן שלא ליכנס לארץ ממעשה מרגלים שוב אין מחויבין במצות עמד וחילל שבת כדי שיהרג ויראו אחרים ולא נשאו עד סוף ארבעים שנה כדמוכחי קראי.

מסכת בבא בתרא דף קט"ע"ב

תנא: בנות צלפחד חכמניות הן, דרשניות הן, צדקניות הן... צדקניות הן - שלא נישאו אלא להגון להן. תני רבי אליעזר בן יעקב: אפילו קטנה שבהן לא נשאת פחותה מארבעים שנה.

מהרש"א חידושי אגדות (שם)

גמי וראויה פי' מקושש שתכתב ע"י משה אלא כו'. בפי הזורק קאמר ר"ע מקושש זה צלפחד כו' ע"ש וכך אמרו במדרש שאמרו בנותיו כי בחטאו מת הוא המקושש ר"ל חטא של יחיד הנזכר בדור המדבר ואפשר לומר שאמרו בנותיו כן לחוס על זרעו וע"פ מ"ש ת"י בפרשת שלח לך בפסוק ויהיו בני וגו' קם גברא מדבית יוסף אמר בממרי' איזיל ואתלוש קיסין כו' ומשה יתבע אולפן מן קדם ה' וידון יתי בכך אשתמודע קנסא לכל בית כו' ע"ש והשתא בנותיו התנצלו בזה בעבור אביהם ואמרו כמו שאתה לא ידעת באיזו מיתה ימות גם זה היה כוונתו כדי שידעו[ן] באיזה מיתה דנין המחלל שבת וז"ש בחטאו מת לא חטא רק כדי שיהיה מת וידעו באיזה מיתה דנין המחלל שבת ויש שאלו בזה בתי' היאך חטא באיסור שבת כדי לידע באיזה מיתה דנין המחלל שבת וי"ל כיון שלא היה צריך למלאכה זו אלא לידע באיזו מיתה כו' ה"ל מלאכה שאינה צריכה לגופה כמו חופר גומא וא"צ אלא לעפרה שהוא פטור לר"ש ומיהו הוא ודאי דהיה חייב מיתה בדיני אדם שלא ידעו העדים שהתרו בו שהוא עשה על דעת זו ואינן אלא דברים שבלב ודנין היו אותו למיתה ע"פ העדות וכן י"ל לפי המדרש שכתבו התוסי' לקמן דצלפחד היינו מקושש והיה בתחלת מ' שנה ולשם שמים נתכוין שהיו אומרים כיון שנגזר עליהם שלא ליכנס לארץ ממעשה המרגלים שוב אין חייבים במצות עמד וחילל שבת כדי שיהרג ויראו אחרים עכ"ל דה"ל נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה וק"ל:

ספר מי השילוח - פרשת שלח

ויהי בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת, איתא בגמ' יש טעונות שמן ולבונה שמן ולא לבונה לבונה ולא שמן שמן מורה על תפארת לו מן האדם, היינו שיהי' האדם צדיק וטהור בעומק לבו ויהי' כוונתו לש"ש כמו שיתבאר במקומו, ולבונה מורה על תפארת לעושי' היינו שיהי' תפארת לאדם העושה לעיני אדם, והנה האדם צריך לראות שכל מעשיו יהי' תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם, אך לפעמים נמצא עת לעשות להי' שאין האדם צריך להשגיח על תפארת לעושי' רק שיהי' כוונתו לש"ש, כמ"ש עת לעשות להי' הפרו תורתך ולפעמים זה הוא רצון הש"י, וגם לפעמים ימצא להיפך אף כי כוונת האדם היא לש"ש אסור לעשות נגד התורה, וגם המקושש אף שהיתה כוונתו לש"ש כדאיתא במדרש מ"מ נענש כי אין רצון הש"י שהאדם יכניס עצמו בדבר כזה רק לכשיאונה לידו דבר שיש לה תפארת מן האדם אין צריך להשגיח על תפארת לעושי' ולא להכניס עצמו בזה לכתחילה כי לכתחילה צריך לראות שימצא חן בעיני אלקים ואדם:

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.